

**Maktubm kɛn Pɔl raan̄in
eglizn Ɛpez ki
Kupm mɛtn taar taadjeki
ɔoobm gɛn dooy maktubm kɛn
Pɔl raan̄in eglizn Ɛpez ki**

Maktubm ara se Pɔl raan̄ eglizn Ɛpez ki ute eglizge tun kuuy kɛn taa naan̄ Turki kɛn ɔorse. Kaad̄ kɛn se naan̄ dangay ki (kon̄ 3.1; kon̄ 4.1). Maak̄n maktubin̄ ki se, taargen kɛn naan̄ lee dooyɔeno kaam mɔɔtn maak̄n eglizge tun taa naan̄ gɔtn ara se, taargen maak̄n maktub kɛn ara se tumɔn paac. Naan̄ raan̄ maktubm se jeege tun kɛn Yaudge eyo. Ko taarin̄ tap tapm naan̄ je taada se ɔɔ: Raa utu 'tusn nakgen maak̄n raa ki ute kengen do naan̄ ki paac kaam ji Isa al-Masi ɔ naan̄ ɔo 'tɛɔn gaarde (1.10). Ko taarin̄ kuuy kɛn Pɔl taad̄ maak̄n maktubin̄ ki ara se taad̄ mɛt taar kɛn Yaudge ute Yaudge eyo dɔɔk tum tɛɔga jee Raage se. Taa naade 'booy kɔk̄n naan̄ se, naan̄ taadden ute nakge kaam mɔɔtɔ: deet deet se egliz tec aan̄ gɔɔ ro debkilimi ɔ do se naan̄ al-Masi; gɛn k-dige se egliz tec aan̄ gɔɔ ɔea ɔ al-Masi se naan̄ ɔo ko kɛn gak ɔee se; gɛn k-mɔɔtɔge se aan̄ gɔɔ mɛnda ute gaabiɔa ɔ egliz se aan̄ gɔɔ mɛnd al-Masi. Jee al-Masige jaay 'dɔɔk̄n ute naapa se kɛn naade dɔɔkga ute al-Masi jaayo.

Pɔl tɛɔ tɔɔse jeege tun Ɛpez ki

¹ Maktubm se maam Pəl ɓo m'raaŋseni, maam se *Raa ɓo je m'teɗn *debm kaan̄ naabm Isa al-Masi. Maktubm se maam m'ɔlsesiŋ naase jee Raage tun Epeɓ ki ken̄ tujki te ɔrmse eyo ɔɔ inɓ dɔɔkki kalaŋ ute Isa al-Masi se. ² Ɔŋ Bubjege Raa ɔɔ Meljege Isa al-Masi asen teɗn beede ɔɔ asen keɗn lapia.

*Bee ken Raa teɗjeki ute doobm Isa *al-Masi
(Rm 8.15-17,28-30)*

³ K'toomki Raa, naan̄ ɓo Bubm Meljege Isa al-Masi! Naan̄ teɗjekiga bee ɔɔ eɗjekiga nakgen jiga aak eyo paacŋ ken̄ iin̄o maakŋ raa ki ɔɔ teɗjekiga k'dɔɔkkiga kalaŋ ute al-Masi. ⁴ Ken̄ do dɔkiŋ Raa aalo te duni ey ɓort se, Raa beer̄ tɔɗjekiroga tɔɗɔ taa j'aki dɔɔkŋ kalaŋ ute Isa al-Masi taa j'aki teɗn jee *salal ɔɔ jee ɔk dīm aak kus rode ki eyo naaniŋ ki. ⁵ Aan̄ gɔɔ naan̄ jejeke se, naan̄ uunga kuun̄ doa do dɔkiŋ tap ɓo, taa ajeki teɗn j'aki teɗn aan̄ gɔɔ geɗinge mala te doobm Isa al-Masi. Kese ɓo nakŋ ken̄ naan̄ maakiŋ jen ro ki. ⁶ Taa naan̄ se ɓo j'an̄ki tɔɔmɔ geɗ beɗŋ ken̄ jiga aak ey se. Bee se naan̄ teɗjesiŋki ute maraadiŋa taa k'teɗkiga kalaŋ te Goon̄ maak-jena.

⁷ Raa dugjekiga dojege ute moosn Gooniŋa, taa te Gooniŋ se naajege k'teɗkiga kalaŋ. Naan̄ tɔɗjekiga *kusiŋjege ɔɔ naan̄ teɗ bin se je ajeki taadn̄ bee naan̄ ken̄ den̄ se. ⁸ Bee ken̄ naan̄ teɗjeki den̄ se, teɗjekiga naajege k'teɗkiga jee jeel-targe ute jee jeel nakge. ⁹ Nakŋ ken̄ maakiŋ jen ro ki se naan̄ *taadjekiga metiŋa. Kese ɓo nakŋ ken̄ naan̄ uuno doa je an̄ teɗiŋ ute doobm Isa al-Masi, ¹⁰ nakŋ ken̄ naan̄ je teɗa se jaay kaadiŋ aasga num, Raa utu

'tusn nakgen maakn̄ raa ki ɔ̄ ute kengen do naan̄ ki paac kaam̄ ji Isa al-Masi ɔ̄ naan̄ ɔ̄ tɛdn̄ dode.

¹¹ Raa tɛd̄ nakge paac aan̄ gɔ̄ kɛn̄ maakin̄ jen ro ki. Taa do dɔkin̄ tap̄ ɔ̄ naan̄ uunga kuun̄ doa taa naajege j'aki tɛdn̄ kalan̄ te Isa al-Masi, ɔ̄ naan̄ ɛdjekiga bɛd̄jege maakn̄ nakge tun̄ jiga kɛn̄ naan̄ ɛd̄ jeenge tu se. ¹² Bin se naajege kɛn̄ j'ɔndkiga kɔnd̄ dojege deet do Isa al-Masi ki se, ute doobm̄ naajege se ɔ̄ jeege an̄ *nooko ɔ̄ an̄ tɔ̄m̄. ¹³ Naasen 'tɛdkiga kalan̄ te Isa al-Masi se, taa naase 'booykiroga booy taar kɛn̄ mɛt̄ ki, kɛse ɔ̄ Labar Jigan̄ gɛn̄ Isa al-Masi kɛn̄ aaj̄ jeege se. Kɛn̄ naase aalkiga maakse do Isa al-Masi ki ɔ̄ 'tɛdkiga kalan̄ ute naan̄ se, Raa tɛdsenga nakn̄ j'ansen kaakn̄ jeel ro ki, kɛse ɔ̄ Nirlin̄ kɛn̄ naan̄ taado ɔ̄ utu ajesin̄ki kɛd̄ se. ¹⁴ Naan̄ jaay ɛdjekiro Nirlin̄ se, naan̄ jejeki taadn̄ ɔ̄ utu ajeki kɛdn̄ nakn̄ kɛn̄ naan̄ utu kɛdn̄ jeenge tu. Nakgen se jaay, j'utu j'adeki kɔn̄ se kaad̄ kɛn̄ Raa utu ajeki kaajn̄ mala mala. Taa naan̄ se ɔ̄ jeege an̄ nooko ɔ̄ an̄ tɔ̄m̄.

*Pɔl eem Raa taa *eglizn̄ Epez̄ ki
(Kɔl 1.3-6,9-13; Plp 2.9-11)*

¹⁵ Taa naan̄ se ɔ̄ kaad̄ kɛn̄ jaay maam̄ booy j'ɔ̄ naase aalkiga maakse do Mɛljege tu Isa ki ɔ̄ j'eki jee Raage paac se, ¹⁶ daayum kɛn̄ maam̄ jaay m'ɔ̄baa tɔ̄m̄ Raa taa naase se, maam̄ m'tɔnd̄ mɛtin̄ m'ɔ̄n̄ eyo taa naase kici. ¹⁷ Ɔ̄n̄ Raa kɛn̄ gɛn̄ Mɛljege Isa *al-Masi, naan̄ ɔ̄ Raa Bubm̄ kɛn̄ *k'nookin̄ gɔtn̄ ɔ̄baa se paac, naan̄ ɔ̄ asen tɛdn̄ naase aki tɛdn̄ jee jeel-targe. Bin ɔ̄ naase aki jeel kɔkn̄ Raa mala mala. ¹⁸ Maam̄ m'tɔnd̄ mɛtin̄ kici taa asen tɛdn̄ maakse ki aki jeel nakgen jiga kɛn̄ naase in̄g ɔndki

dose ro ki, taa naan se 6o naan danſeno se. Ɔo maam m'je se naase aki jeele maakŋ nakge tun jigān kēn naan utu 'kēdn jeenŋe tu se, naase kic utu aki kōŋ bēdse. ¹⁹ Bin se, naase aki jeele naan se debm ək tōgō dēn aak eyo. Taa dī ute tōgīn se, naan lee noogjeki naajegen j'aalkiga kaal maakjege don ki se, taa tōgŋ Raa se naan cir nakge paac. ²⁰ Raa, ute tōgīn se 6o, duro al-Masi daan yoge tu Ɔo uun ɔndīn do ji daamīn ki maakŋ raa ki. ²¹ Gōtn se Isa al-Masi ing do *kōdn Raage tu, do *Bubm sitange tu, do maragge tu Ɔo do nakge tun 6aa se paac, maakŋ duni kēn ara lō maakŋ duni kēn kuuy kic 6o nam j'an kōnd magal jaay an cir naan se num, gōtō. ²² Deere, nakge paac Raa ɛdīnsinga kaam jīna Ɔo Raa uun ɔndīnga do nakge tu paac Ɔo naan tēdīn tēdga do egliz. ²³ Egliz se naan aan gōo ro Isa al-Masi Ɔo naan mala daayum utu ing maak ki. Taa Isa al-Masi se bεε Raa paac se, utu gōtn naan ki.

2

*Naajege j'ɔŋkiga kaaja ute *al-Masi (Kəl 2.12-13, 3.1-3; Tit 3.3-8)*

¹ Do dōkīn kēn aalki te maakse do Isa al-Masi ki ey se, naase aan gōo jee kēn ooyga kooyo maakŋ *kusīnse ki Ɔo do nakge tun kēn naase 'lee tēdīnki jig ey se. ² Naase ingkiro bini kici kaad kēn se naase uunkiŋ taar *Bubm sitange. Naan 6o debm kēn utu ing ɔs gaara daan maakŋ raa ute do naaja. Naan 6o kēn 6orse utu ing tēd naaba maakŋ jeege tun baate tookŋ taar *Raa se. ³ Naajege paac kic 6o j'ingkiro aan gōo naade Ɔo do dōkīn se k'tēdō nakgen

kɛn daa rojege jea ɔɔ daayum k'tiŋg k'saapkiro do nakge tun jig eyo kɛn maakjege jea. Bin se naajege kic k'tɛdkiro k'jee kusinge aan gɔɔ naade ɔɔ naajege kic ɓo jee kɛn Raa maakiŋ iŋg taariŋ dojege tu.

⁴ Num gan Raa se naan ɓo debm ɛɛjjeki dojege tu dɛn bɛɛ eyo taa maak-je naan kɛn dɛn ɔlin naan jejeke naajege se, ⁵ kaad kɛn jaay naajegen aan gɔɔ jee ooyga kooy maakŋ kusinjege tu se, naan ɛɛjekiga kaaja ute Isa al-Masi; bin se naan aajjeki se ute bɛɛŋ sum. ⁶ Aan gɔɔ naajege k'tɛdkiga kalan ute Isa al-Masi se, naan durjekiroga daan yoge tu ute naana ɔɔ Raa se uun ɓaanjekiga maakŋ raa ki ute Isa al-Masi gen kɔsn gaara tɛɛ. ⁷ Anum naan tɛɛjeki bɛɛŋ se ute doobm Isa al-Masi, taa naan je taadŋ jeege tun kɛn j'aden toojŋ do naan ki paac se, ɔɔ naan ɓo debm bɛɛŋ dɛn aak eyo.

⁸ Raa aajse se te bɛɛŋ sum ute kaal maakŋ naase aalki don ki. Kɛn bin num kaajŋ kɛn naan aajse se cɛr sum. Kɛse Raa mala ɓo ɛɛɛsen kaajŋ ese. ⁹ Taa naan se ɔŋte 'saapki ɔɔki naase 'tɛdkiga nakgen jiga ɓo naan aajse, num gan naan se aajse cɛr sum; taa bin se nam kɔŋ tɔɔm ron eyo. ¹⁰ Deere, naajege se Raa mala ɓo tɛɛjekiga. Naan ɓo debm kɛn ɛɛjekiga kaaja kiji ute Isa al-Masi, taa nakgen jiga kɛn naan tɔnd daapiŋoga daap do dɔkiŋ se, taa naajege j'aŋki kɔŋ tɛɛda.

*Gɔtn *al-Masi ki se jeegen Yaudge ute Yaudge ey se paac tum tɛɛɛga kalan
(Eɓ 10.19-22)*

¹¹ Saapki tu do dɔkiŋ se naasen kɛn Yaudge ey se ɔɔ kaad kɛn se Yaudge se danse ɔɔ: naase se jeegen toj pɔnd eyo; gan naade taad te *kɔjŋ pɔndɔ se ɛ

kəjŋ pənd kən jikilimge lee tɔj se sum. ¹² 'Saapki tu kaaf kən naane se, naase 'jeelki te al-Masi eyo. Naase se mərtge taa naaŋ gaan *Israelge tu. *Raa se dɔko te gaan Israelge ɔ taaddeno ɔ ute aden kɛdn nakŋ jiga ɔ nakŋ jigan naaŋ ɔaa kɛdn gaan Israelge tu se, ɔlse naase eyo. Taa naase mərtge ɔ dɪm jaay naase aki kənd dose ro ki se, gɔtɔ. Naase 'tingki do *duni ki naɔo 'jeelki Raa mal eyo. ¹³ Gaŋ naasen kən do dɔkiŋ 'dɔkki te Raa se ɔorse 'ɔaakiroga gɔrɔ ute kooy gɛn Isa al-Masi kən ooy taa naase se.

¹⁴ Do dɔkiŋ se naka aan gɔɔ durdur se, ɔaaro daan Yaudge tu ute jeegen kən Yaudge eyo. Nakŋ se ɔo kən tɛdʒeki jaay naajege k'jekɪ naap eyo. Gaŋ ɔorse, te kooy Isa al-Masi do kaag ki se, durdur daanjege tu se, naaŋ tɔkinga naata. ɔ jee kaam di ese se tum tɛdga mətjil kalaŋ. Naaŋ ɔo debm kən ɔaanjekiro te tɔɔse daanjege tu. ¹⁵ *Ko Taar kən Raa ɛdo *Musa ki ute nakgen naaŋ taad ɔ gɛn tɛda te doobiŋ se, al-Masi tɔlinga naata. Naaŋ tɛd naaŋ se taa tum Yaudge ute jee kən Yaudge ey se 'tɛdn kalaŋ. ɔorse, naade se tɛdga mətjil jee kiji. Naaŋ ɔo debm kən ɔaano ute tɔɔse daande ki. ¹⁶ Te kooy naaŋ ro kaag ki se, jee kaam di se naaŋ ɔkdenga taasa ute Raa. Nakŋ kən ɔlde jaay naade je naap ey se, ɔorse naaŋ tɔlinga naata. ¹⁷ Naaŋ ɔaano ute tɔɔse naase jeege tun Yaudge eyo kən dɔkki ute Raa se ɔ naaŋ ɔaano ute tɔɔse kici Yaudge tun kən gɔr te Raa. ¹⁸ Ute nakŋ kən al-Masi tɛd se, naajegen Yaudge ute naasen Yaudge ey se ute doobm *Nirl Raa kən kalaŋ se, naajege j'ɔŋkiga doobm kən ajeki kɔl gɔtn Raa kən Bubu.

¹⁹ Bin se, naase se mərtge ey sum ɔ cɛkge eyo.

Naase se 'tedkiga gaan naange mala ute jee Raage se. Taa naase 'tedkiga jeegen maakŋ bee Raa ki aan gɔɔ naade. ²⁰ Naase se aan gɔɔ kogen j'iin bea, num ko j'uun mɛtn bee ese se, naade bo *jee kaan naabm Isa al-Masige ute jee taad taar teeco taar Raa ki. Gan Isa al-Masi se naan bo ko ken gak bee se. ²¹ Ute Isa al-Masi se bo bee se daar tɔɔgɔ ɔɔ iin baa ute naanin raan, taa 'tedn *Bee Raa *salal gen Meljege. ²² Aan gɔɔ naase 'tum 'tedkiga kalan te Isa al-Masi se, naase 'tum 'tedkiga kalan ute jee Raagen kuuy kici. Taa naase 'tedkiga Bee Raa ken Nirlin an king maak ki.

3

*Raa bo je Pɔl 'taadn Labar Jiga gen Isa *al-Masi se jeege tun Yaudge ey kici

(Kɔl 1.24-29, 2.1-3; 1Pr 1.10-12)

¹ Taa di maam Pɔl ken j'okum dangay taa Isa al-Masi taa naasen Yaudge eyo, ² deere, naase 'booykiga naabm ken Raa edumsina taa m'an tedn taa naase se. Naabm se Raa edumsin se ute beena. ³ Nakŋ naan uun do do dakin gen tɛda ken naajege *k'jeel metin ey se, naan taadumga metina. Taa naan se bo maam m'raansen taargen kandum se. ⁴ Ken jaay 'dooykiga taargen se num, naase aki 'jeele nakŋ ken Raa uuno do gen tedn te al-Masi do dakin se, naan taadum maam m'jeelga metina. ⁵ Do dakin nakŋ se Raa ɔŋ taado te metin jeege tu eyo. Num borse ute Nirl naan ken *salal se, naan taadga metin *jee kaan naabm Isa al-Masige tun salal se ute jeege tun taad taar teeco taar Raa ki. ⁶ Nakŋ ken jaay k'jeel metin ey se, borse k'jeelkiga

metiṇa: taa naasen ken Yaudge ey kic 60 ɔṅkiga beḏse ute Yaudge, taa naase aalkiga maakse do Labar Jiga gen Isa al-Masi ki. Borse naase t'edkiga aan gɔɔ daa ro kalan. Bin se nakṅ ken Raa utu kedn jeenge tu ute doobm Isa al-Masi se, naase kic ɔṅkiga beḏse.

⁷ Raa se naan m'tedumga beε ɔɔ ute tɔɔgin se, naan tedum m'tedga debm tedn naabiṇa, gen taadn Labar Jigan gen Isa al-Masi se jeege tu. ⁸ Maakṅ jee Raage tu paac se, maam 60 m'ko kaam mɔɔtde. Ute naan se kic 60 Raa tedumga beε ɔɔ tedum m'tedga debm taadn taarin gen Isa al-Masi ken beεṅ nan ey se, do jeege tun Yaudge eyo. ⁹ Naan edumga naabiṇ taa m'taad tɔɔkṅ metn nakṅ jeege jeel metiṅ ey se jeege tu. Naan ken Mel-kaal nakge paac se, do dɔkin se nakṅ se naan ɔṅ taad te metiṅ nam ki eyo. ¹⁰ Anum borse ute *egliz se, Raa taad *kɔdn Raage tu, ute nakgen ɔk tɔɔgɔ paacṅ maakṅ raa ki se, ute doobm egliz se tɔɔggen se jeele, Raa se naan debm jeel-taara den aak eyo. ¹¹ Kese 60 nakṅ ken Raa aal te duni ey tap 60, naan uunga kuun doa gen tediṇa. Borse ute doobm Meljege Isa al-Masi se nakṅ se naan tediṅga. ¹² Ute Isa al-Masi se naajege k'tedkiga kalan taa j'aalkiga maakjege don ki. Taa naan se 60 naajege j'ɔṅkiga dojege ɔɔ ken k'baaki 6aa gɔtn Raa ki kic 60 k'beerki ey paac paac. ¹³ Bin se 60 maam m'taadseni m'ɔɔ maakse ɔṅte tuju taa dubar ken maam m'ɔṅ taa naase se. Dubar ken maam m'dabar se beεṅ naase ki.

Tɛr Pɔl eem Raa taa *eglizn Epez ki

¹⁴ Taa naan se 60, maam m'erg naan Bubjege tu Raa. ¹⁵ Naan 60 Bubm jeegen ken maakṅ raa

ki ɔɔ ɣen jeegen do naan̄ ki paac. ¹⁶ Deere, Raa se naan̄ magal aak eyo, ɔɔ naka paac kaam jina. Taa naan̄ se ɓo maam m'tɔnd metina taa Nirlin̄ asen keɗn̄ tɔɔgɔ maakse ki ɔɔ te naan̄ se jaay naase aki teɗn̄ jee tɔɔgɔ doobm naan̄ ki. ¹⁷ Ŋn̄ *al-Masi se 'kinḡ maakse ki taa naase aalkiga maakse don̄ ki se. Ter maam m'tɔnd metin̄ kici taa naase aki je Raa ɔɔ aki je naapa. Bin se naase aki 'teɗn̄ jee tɔɔgɔ doobm Raa ki aan̄ gɔɔ kaagɔ iirin̄ ɓɔɔy naan̄ ki ɔɔ ɗaar tɔɔgɔ ɔɔ aan̄ gɔɔ ɓee ken̄ j'iinin̄ ɗaar tɔɔg se. ¹⁸ Bin se maam m'je naase ute jee Raagen kuuy se, naase aki kɔɔ jeel metn̄ kando Isa jejeki ɔɔ maak-je Isan do naajege tu se, ɔk nan̄ gur ey se. ¹⁹ Bin jaay naase aki jeel maak-je al-Masi ken̄ naan̄ ɔk dose ki se cir nakge paac ɔɔ ɔn̄ nakgen jiga ken̄ maakɔn̄ maak-saapm Raa ki se 'ɗooɔn̄ maak-saapm naase kici.

²⁰ Taa Raa se naan̄ ɔn̄ teɗ nakge paac ute doobina ɔɔ nakɔn̄ naan̄ teɗ se deel dojege ɔɔ nakgen naan̄ teɗjeki se cir nakgen naajege k'jeki naan̄ ajeki teɗa ɔɔ nakgen se naan̄ lee teɗin̄ ute tɔɔgin̄ ken̄ maak-jege tu. ²¹ K'tɔɔmin̄ki taa ɓee ken̄ naan̄ teɗn̄ egliz ki ute doobm Isa al-Masi se. Ŋn̄ jeegen k'toojɗega ɔɔ ken̄ j'utu j'aden toojn̄ paac se daayum daayum an̄ tɔɔmɔ. *Amin.

4

K'tum k'teɗkiga kalan̄

(Kɔl 3.12-14; Rm 12.4-8; 1Kɔr 12.4-31)

¹ Taa naan̄ se ɓo maam ken̄ j'ɔkum dangay taa Meljege se, m'dejsen m'ɔɔ: ingki aan̄ gɔɔ ken̄ *Raa dan̄seno doobin̄ ki. ² Maakɔn̄ nakge tun naase aki 'teɗn̄ paac se, ɔnte magalki rose, ɔn̄ki rose urlu ɔɔ

'tedki jee maakse deere ɔ aayki kaamse 'serkki naapa ɔ 'jeki naapa. ³ Aayki kaamse ɔkki taarse kalan ɔ ute *Nirl Salal se ingki te tɔɔse ute naapa.

⁴ Jee aalga maakde paac do Isa *al-Masi ki se, naade tedga aan gɔɔ daa ro kalan ute *Nirl Raa ken kalan se. Bin se nakɲ ken Raa danjeno ɔ aki kɔnd dose do ki se kic ɓo kalan sum. ⁵ Naajege paac se Meljege kalan sum ɔ paac se k'dooyjeki te doobm taar Raa kalan sum ɔ k'paacki se *k'batizjeki te doobm kalan sum kici. ⁶ Raa se naanɲ kalan sum ɔ naanɲ ɓo Bubm jeege paac, naanɲ ing dojege tu paac, naanɲ tednaaba maakjege tu paac ɔ naanɲ ing daanjege tu paac.

⁷ Num te al-Masi se Raa se tedjenkiga bεε den aak eyo, ɔ nanɲa nanɲa kic ɓo naanɲ edɲɲ naabiɲ kaam do ronɲ ronɲa. ⁸ Aan gɔɔ ken k'dooy maakɲ Kitap ki ken taad ɔ:

*Ken naanɲ jaay ook ɓaa raan se,
naanɲ ciro jee taamooyinge ɔ tak ɓaandeno ute
naana.*

Ter naanɲ ednakgen bεε jeege tu.*

⁹ Taar ken taad ɔ: «Naanɲ ook ɓaaga raan se» je deekɲ ɔ dɔo? Kese je deekɲ ɔ naanɲ ɓɔɔy ɓaadoga do naanɲ ki ara. ¹⁰ Debm ɓɔɔy ɓaadɔ do naanɲ ki se ɓo, naanɲ se ɓo ken ɔk terl ɓaaga maakɲ raa ki raan taa gɔɔ ɓaa se paac, naanɲ utu. ¹¹ Naanɲ ɓo debm nig naabiɲ jikilimge tu gen tɛda. Jee mɛtinge naanɲ tedden jee kaanɲ naabinge, kengen mɛtinge naanɲ tedden jee taad taar teeco taar Raa ki, jee mɛtinge naanɲ tedden jee ɓaa wɔɔkɲ Labar Jiga, ɔ kengen mɛtinge naanɲ tedden jee gaam jeege ɔ jee kuuy le jee dooy jeege. ¹² Raa ted naanɲ se taa noogn jee

---

* 4:8 Aak KKR 68.19.

Raage 'tedn kaasn naabm Raa, taa jee Raagen ken tedga aan goo ro al-Masi se 'ziidn baa ute naande. ¹³ Bin jaay naajege j'aki tum tedn kalan taa naajege j'aalkiga maakjege do Goon Raa ki oo k'jeelinkiga. Te naan se jaay naajege j'aki kaasn jee Raagen mala mala aan goo al-Masi.

¹⁴ Bin se, j'aki kon tedn aan goo gaangen seem ey sum. Taa naan se jeegen aan jeege dal se ajeki kon derl gen kuun taargen ren ren se eyo, oo j'aki kon tedn aan goo nakgen do maane ken kuulu tuun baanden taa too go kaam ara kaam ara se eyo. ¹⁵ Num gan 'taadki taar met ki ute naapa oo ute maak-jea, taa j'utu j'aki kaasn aan goo al-Masi mala, naan ken do jee Raage. ¹⁶ Naan bo debm tus jeenge paac tum teddenga tedga aan goo daa ro kalan. Aan goo ro debkilim ken taa sedinge tumde ute naapa se, ken debkilimi jaay paac ron lapia se teepe oo ute jee Raage kic bo tec bini, ken naade jaay je naapa se ted beε baa ute naande.

*Kaajn ken naajege j'ohnki te *al-Masi
(Kol 3.1-16; Gal 5.10-25)*

¹⁷ 'Booyki taar maam m'asen taad se ute ro Meljege m'deeksen m'oo: onte 'kingki aan goo jee-gen jeel Raa mal ey se. Taa nakgen naade ing saap ro ki paac se nakgen ren ren cere. ¹⁸ Maak-saapm naadege se maak-saapm jig eyo, oo kaajn ken jaay Raa ed jeenge tu se, naade ok eyo. Taa naade se tedga jee do mangge oo dim tap bo naade jeel eyo. ¹⁹ Ken ted nakj *kusin kic bo dodege dirinden eyo, naade on rodege bo gen je mendge ute gaabge. Naade ted nakj sokonge oo tedin baa ute naande sak sak.

20 Gaŋ naase se, kiŋg tec bin se doobm al-Masi ki se k'dooyseŋo te eyo. 21 Deere, naase se k'taadsen 'booykiga taariŋa ɔɔ 'tedkiga kalaŋ te Isa al-Masi ɔɔ k'dooyseŋa ute taar meɗ ki geŋ Isa. 22 Keŋ bin num kiŋgseŋ do dakiŋ se 'reŋki naatn. Do dakiŋ se naase iŋgi ɔɔ geŋ saapm do nakge tun jig eyo kalin ki ɔɔ maak-saapsegeŋ jig ey se lee tedseŋ naase jee deŋrlge. Gaŋ ɔɔse kiŋgseŋ do dakiŋ se 'reŋki aan gɔɔ kal koono keŋ k'j'ɔɔd k'j'undiŋ naatn se. 23 ɔŋki Raa ɔɔ asen teŋl maakse ɔɔ asen keɗn maak-saapm kiji. 24 Aan gɔɔ iin̄kiga num 'tuuski kal kiji se, naase kic 'tedki aan gɔɔ jikilimgeŋ kiji. Jikilimgeŋ kijin ese se, keŋse Raa mala ɔɔ teddeŋo aan gɔɔ keŋ naaŋ jen ro ki: ɔɔ taar meɗ ki se teddeŋ naade tedga jee *salal ɔɔ jee ted nakge te doobiŋa.

25 Taa naaŋ se taar-kɔɔɔ se reŋki naata ɔɔ naŋa naŋa kic ɔɔ taad taar meɗ ki naapiŋ ki, taa naajege se k'tedkiga aan gɔɔ daa ro kalaŋ. 26 Keŋ 'tedkiga maak-taara se, ɔŋte 'kɔŋki maak-taara se asen kɔl aki tedn kusiŋa. Keŋ bin num ɔŋte 'toodki ute maak-taarse maakse ki. 27 ɔŋte kɔŋki doobo *Bubm sitange tu. 28 Jee ɔɔogge se mɔɔtn j'ɔŋte ɔɔogo num gaŋ j'aay kaamde k'ted naaba ute jidege mala geŋ kɔsde ɔɔ taa k'kɔŋ dīm j'an noogŋ jeegen ɔk dīm ey se kici. 29 Taar iŋg kus se ɔŋte 'teecŋ taarse ki, num 'taadki taargeŋ jiga keŋ 'noogŋ jeege ɔɔ aden tedn jee bæe doobm Raa ki ɔɔaa ute naande. Bin num keŋ aki taadn taara se, 'taadki taar keŋ kɔŋ deŋŋ jeegen lee booyseŋ taarse se. 30 Nirl Salal keŋ Raa edseŋ se, ɔŋte 'tujíŋki maakiŋa taa Nirl Salal ese ɔɔ keŋ tedseŋ naase 'tedkiga jee Raage. Naaŋ se ɔɔ keŋ ɔii kalaŋ utu ajeki kaajŋ mala mala. 31 Taar

maak-taara se ɔɔɔɔɔɔki naatn maakse ki, ɔɔɔɔɔɔte 'tɛɔɔki taamooyo ute nam, maakse ɔɔɔɔɔɔte taarse do nam ki, ɔɔɔɔɔɔte 'mooyki ute naapa, ɔɔɔɔɔɔte 'naajki nam ɔɔ kusina paac se, ɔɔɔɔɔɔki naatn maakse ki. ³² Anum 'tɛɔɔki bɛɛ ute naapa ɔɔ ɛɛjki do naapge tu. ɔɔki naagɔ naapge aan gɔɔ ute al-Masi, Raa tɔɔlsenga kusinsege se.

5

J'ingki gɔɔtn wɔɔɔɔ

(1Tɛs 4.1-8; 1Kɔr 6.9-11)

¹ Ingki aan gɔɔ king gɛn *Raa, taa naase se 'tɛɔɔkiga gɛningen kɛn naan jede. ² Ingki te maak-jea aan gɔɔ *al-Masi jejeki, naan kɛn ɔɔ rɔɔ ooy taa naajege ɔɔ ɛɔ rɔɔ *sɛrke ɔɔ sɛrkɔɔ naan se tec aan gɔɔ itir oot nijim kɛn tɔɔl Raa ki.

³ Bɔɔrse naase 'tɛɔɔkiga jee Raage se, ɔɔɔɔte 'jeki mɛndge ɔɔ mɛndge lɛ ɔɔɔɔte je gaabge, ɔɔɔɔte 'tɛɔɔki nakɔ kɛn asen tujɔɔ naan Raa ki, ɔɔɔɔte 'tɛɔɔki jee tamage ɔɔ nakgen bin se, maaniɔ kic ɔɔ ɔɔɔɔte 'kɔɔski.

⁴ Nakɔ sɔkɔɔnge ute nakgen jig eyo ute taargen gɛn taad ey se, ɔɔɔɔte 'kɔɔski maaniɔ. Num gan naase se 'tɔɔmki Raa. ⁵ 'Jeelki jee je mɛndge ute jee je gaabge, jee tɛɔɔ nakɔ kɛn tujde naan Raa ki, ute jee tamage se kɔɔ kɛnd maakɔ gaar al-Masi ki eyo ɔɔ ute gɛn Raa ki eyo. Taa jee tamage se, tama se tɛɔɔdɛnga aan gɔɔ maragɔɔ.

⁶ ɔɔɔɔte 'kɔɔki jeege asen dɛrl ute taargen rɛɔ rɛɔ se. Nakgen bin se ɔɔ kɛn ɔl Raa maakiɔ taariɔ do jeege tun baate tookɔ taariɔ se. ⁷ Jee bin se ɔɔɔɔte 'kɔlki dose maakɔ taarɔgege tu. ⁸ Taa do dɔkiɔ se naase ingkiro maakɔ gɔɔ kɛn ɔɔɔɔ, num bɔɔrse

se 'tedkiga kalan ute Meljege se naase 'baakiroga maakɲ gɔt kɛn wɔɔrɔ. Bin se ingki aan gɔɔ jeeɣen ing maakɲ gɔt kɛn wɔɔrɔ. ⁹ Taa gɔtn wɔɔr se ted jeege ted nakɲ bɛɛ, nakɲ ute doobiɲa ɔ kɛn mɛt ki. ¹⁰ 'Saap ɔɲki nakɲ jiga kɛn tɔɔl Meljege tu. ¹¹ Ɔɲte 'kɔlki dose maakɲ naabm jeege tun ted nakgen rɛɲ rɛɲ maakɲ gɔtn kɛn ɔɔf se. Num gaɲ nakdegen jig ey se 'taaddesiɲki tal tal. ¹² Taa jee se nakgen naade tedɲ ɔyiɲ kɔy se kɛn j'uunga maaniɲ kic ɓo ɔl sɔkɔɲ 'tɔɔljeki. ¹³ Gaɲ nakgen naade ted se jaay mɛtiɲ teecga ɔ baado gɔtn wɔɔr se j'aak k'jeelde tal tal, ¹⁴ taa nakɲ baadoga gɔtn wɔɔr se naaɲ toof tal. Taa naaɲ se ɓo jeege taad ɔɔ:

Naai debm kɛn 'toof toof bi se iini,

'dur daan yoge tu,

ɔɔ al-Masi ai wɔɔr gɔtɔ.

¹⁵ Kɛn bin num ing ɔndki kɔndɔ ɔɲte kingki aan gɔɔ jee dɛrlgen jeel dim ey se. Num gaɲ ingki aan gɔɔ jee mɛtekge. ¹⁶ Taa ɓɔrse gɔtɔ tujga, bin se daayum kɛn kaadiɲ jaay utu se, naase aayki kaamse 'tedki nakɲ jiga. ¹⁷ Ɔɲte 'kaaɲki rose dala, num gaɲ aayki kaamse booy ɔkki nakɲ kɛn Meljege maakiɲ jen ro ki. ¹⁸ Ɔɲte kaay 'koonki ey num kaaye koono se asen tujju. Num gaɲ ɔɲki *Nirl Salal ɓo asen doocɲ maakse. ¹⁹ Taa naaɲ se naase paac aarki kaagen gɛn tɔɔm Meljege, gɛn magal Raa ɔ kaagen se aardeki ute tɔɔgɲ Nirl Salal, kaagen se aardeki ute maakse paac gɛn de Meljege. ²⁰ Daayum taa nakgen se paac se 'tɔɔmki Raa Bubu ute ro Meljege Isa al-Masi.

*King mɛndge ute gaabdege doobm *al-Masi ki
(Kɔl 3.18–4.1; 1Pr 2.18-25, 3.1-7)*

21 Naasen paacn 'tookkiga taar al-Masi se, 'booy uunki taar naapa. 22 Naase mendge se 'booy uunki taar gaabsege aan gɔɔ kɛn naase lee 'booy uunki taar Mɛljege. 23 Taa gaaba se naan ɓo do mendin ki aan gɔɔ al-Masi do *egliz ɔɔ egliz se lɛ aan gɔɔ ron mala ɔɔ naan ɓo Debm Kaajina. 24 Aan gɔɔ egliz 'booy uun taar Isa al-Masi se, mendge kic k'booy k'l'uun taar gaabdege do nakge tu paac.

25 Naase gaabge kic 'jeki mendsege aan gɔɔ al-Masi je egliz bini ɔn ron ooy taa naan se. 26 Naan tedin naan se taa naan je an tedin naan 'tedn *salal ɔɔ naan *tug daapin ute taarin aan gɔɔ maan kɛn tug daap nakge aak bɛɛ se. 27 Naan je egliz ade ɓaa naanin ki se, kɛn j'aakinga kic ɓo j'an tɔɔmɔ, dim aak kus tap ɓo ron ki gɔtɔ, aak bɛɛ walak walak ɔɔ ɔk tuju ron ki eyo. Naan je egliz se 'tedn salal ɔɔ ɔk taar dim inɗ kus ron ki eyo. 28 Bin ɓo gaaba kic 'je mendina aan gɔɔ ron mala, taa debm je mendin se je ro naan malina. 29 Bii kalan nam tap ɓo baat te ron eyo, num gan ron se naan ulina ɔɔ saap do ki, aan gɔɔ Isa al-Masi kɛn saap do egliz ki se. 30 Taa naajege paac se k'tum k'tɛdkiga ron. 31 Taa Kitap taad ɔɔ: *Taa naan se ɓo, gaaba 'teecn kɔn kɔn ute bubina ɔɔ ɓaa tum ute mendina ɔɔ naaden di se tum ted daa ro kalan.** 32 *Metn taar k'jeel metin ey ese se, magal aak eyo. Maam m'taadsen naan ese se m'je taadn metn taar al-Masi ute gen egliz. 33 Bin se naase gaabge se nana nana kic ɓo 'je mendina aan gɔɔ ron mala ɔɔ mendge se nana nana kic ɓo n'sook gaabin ki.

---

* 5:31 Aak Jen 2.24.

6

King gaange ute keɓdege ɔɔ ute bubdege

¹ Gaange, 'tookki taar keɓsege ute geɓ bubsege, keɓe ɓo nakɗ doobiɗ ki keɓ Meɓjege jea. ² Taa Kitap taad ɔɔ: '*Sook koi ki ute bubu ki.** Keɓe ɓo taar keɓ Raa taad deet deet ɔɔ j'aɓki teɗa ɔɔ keɓ k'teɗiɓkiga num naaɗ ajeki teɗn nakɗ jiga. ³ *Bin se naai 'ting dena do naaɗ ki te maak-raapo.*†

⁴ Naase bubm gaange se, ɔɗte 'tujki maakɗ geɓsege, num gaɗ geɓsege se aakɗeki dodege tu ɔɔ 'deɗ ɔɗɗeki doob ki aan gɔɔ doobm keɓ Meɓjege taadseni.

Bulge ute meldege

⁵ Naase bulge se 'tookki taar melsegen do naaɗ ki, 'sookɗeki, 'beerɗeki ɔɔ 'teɗɗeki naabdege ute maakse paac aan gɔɔ keɓ naase 'teɗki *al-Masi ki. ⁶ 'Teɗɗeki naaba naande ki sum eyo, aan gɔɔ naase 'jeki jikilimge ɓo asen toomɔ. Num 'teɗɗeki naaba aan gɔɔ naase bul al-Masige ɔɔ 'teɗiɓki te maakse paac aan gɔɔ keɓ *Raa maakiɗ jen ro ki. ⁷ 'Teɗɗeki naaba ute maakse paac aan gɔɔ naase 'teɗki naabm Meɓjege, num aan gɔɔ geɓ jikilimge eyo. ⁸ Taa naase 'jeelki keɓ nam bulu lo bul eyo kic ɓo ɔɗte 'dirigki taa debm teɗn naabm jiga se, naabiɗ jiga keɓ naaɗ teɗ se utu aɗ kaɗiɗ gɔɗn Meɓjege tu.

⁹ Naase meldege se kic 'teɗki beɛ bulsege tu, ɔɗte 'dabarɗeki. ɔɗte 'dirigki taa naase ute bulsege se paacki se Melse ɓo kalaɗ keɓ maakɗ raa keɓ ese sum. Naaɗ keɓ debm beɛr nam eyo.

* 6:2 Aak Ekz 20.12. † 6:3 Aak Dt 5.16.

Nakgen ken Raa edjeki gen kudn bōōō ute *Bubm sitange

10 Borse se maam m'je m'nan taaruma: okki maakse tōōō ute tōōō gen Meljege, taa Meljege se tōōō cir nakge paac. 11 'Dirinki jisege tu nakgen ken Raa edsen gen tedn bōōō oō okinki jiga, taa ken Bubm sitange asen dērl kic 6o ute naan se naase aki 'daar tōōō. 12 Kudn bōōō naajege se ute jikilimge eyo, num kudn bōōō naajege se ute sitange ken utu ting daan maakŋ raa ute do naaja, naade se 6o ken utu ing maakŋ gōt ken oōō oō ok tōōō do jeege tu se. 13 Taa naan se 'dirinki nakgen ken Raa edjeki gen kudn bōōō ute sitange se, taa ken bōōō se tedga oōŋ kic num, naase aki 'daar tōōō oō aki kōŋ kaan eyo. 14 Bin num iinŋki raan oō 'taadki taar met ki, taa taar met ki se naan aan gōō kol maakŋ ken asgarge lee dōōŋ maakdege oō 'tedki nakgen ute doobiŋa taa nakgen ute doobiŋ se tec aan gōō debm uus saapo. 15 'Lee 'taadki Labar Jigan ken edlapi jeege tu, naan se tec aan gōō jeegegen tōl saa jedege tu. 16 Oō daayum aalki maakse do Meljege tu Isa *al-Masi ki; kese aan gōō uun darga 6o ji ki. Bin se gaan k'pendekgen k'tōldenga tōl poodn jaay Bubm sitange je ansen tōōō se, darga se gaasn gaan k'pendekge se asen kōŋ eyo. 17 Kaajŋ ken Raa aajse naase se, tec aan gōō laatn asgargen lee tōnd dodege tu jaay lee bōōōde gōtn bōōō ki se. Uunki taar Raa se jisege tu, naan se 6o aan gōō gōrd-jērl ken *Nirl Salal edseni.

18 Daayum 'tōndki metn Raa oō ken aki tōnd meta lo aki keem Raa se, oŋki Nirl Salal 6o asen tōōō. Daayum ingki zēere oō 'tōndki metn Raa taa jee

Raage paac. ¹⁹ 'Tɔndki mɛtn Raa taa maam kici taa Raa se am kɛdn jeel m'an taadn taara kic ɓo m'beer eyo ɔ kɛse ɓo Labar Jigan gen Isa al-Masi ken *k'jeel mɛtin ey se. ²⁰ Taa naan se ɓo ɓorse maam j'okum m'utu m'ing dangay ki ara gɔɔ Isa al-Masi ki gen taadn taarin se jeege tu. Bin num naase 'tɔndki mɛtn Raa taa maama, taa ken m'taadn taarin kic ɓo m'beer eyo.

Pɔl edden labarɩna ɔ tedden tɔɔse

²¹ Tisik, gɛnaajegen ken maam m'jena ɔ ken ted naabm Isa *al-Masi ute doobin se, naan ɓo asen ɓaa taadn labaruma ɔ ute naan se naase aki 'jeel kici naabum ken maam lee m'tɛda. ²² Maam m'ɔlin gɔtse ki tap ɓo taa naan asen ɓaa taadn labarje ɔ asen ɓaa kɛdn kaay kaama kici.

²³ Ɔn Raa Bubu ute Meljege Isa al-Masi se asen 'kɛdn tɔɔse ɔ maak-jea ɔ asen tedn naase aki kaal maakse paac do Raa ki. ²⁴ Ɔn Raa 'tedn beɛna jeege tun paacn je Meljege Isa al-Masi ute maak-je ken nan ey se.

Kitapm kɛn Raa dɔɔko kiji ute jeege New Testament in Kenga

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kenga

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Kenga

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-03-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022
de2980b7-692d-557d-af49-da5784485d94